EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.6.2025.
COM(2025) 290 final

ANNEX 17

PIELIKUMS

dokumentam

Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālajai komitejai un Reģionu komitejai

Digitālās desmitgades stāvoklis 2025. gadā. Turpinām veidot ES suverenitāti un digitālo nākotni

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

2025. GADA ĪSIE ZIŅOJUMI PAR VALSTĪM

Latvija

Kopsavilkums

Latvija var paļauties uz labu uzņēmumiem un iedzīvotājiem paredzēto publisko pakalpojumu digitalizāciju, taču atpaliek 5G, optiskās šķiedras kabeļu tīklu līdz telpām un ļoti augstas veiktspējas tīklu pārklājuma ziņā, bet tajā ir nodrošināta augsta piekļuve digitālajiem veselības datiem.

Latvijas valsts ceļvedis un tā pārskatītā redakcija liecina par ievērojamām iecerēm attiecībā uz tās ieguldījumu digitālajā desmitgadē – tā ir noteikusi 14 nacionālos mērķrādītājus, no kuriem 86 % ir pieskaņoti ES 2030. gada mērķrādītājiem. Valsts vidēji labi īsteno savas trajektorijas, un 50 % no tām atbilst plānotajam (pamatojoties uz 2024. gada trajektorijām, kas noteiktas saistībā ar 8 no 8 analizētajiem GSR). Latvija ir īstenojusi 84 % no Komisijas 2024. gadā dotajiem 13 ieteikumiem, ieviešot būtiskas politikas izmaiņas (15 %) vai veicot dažas izmaiņas (69 %) ar jauniem pasākumiem.

2024. gadā valstī gigabitiskā savienotība un 5G joprojām ir zem ES vidējā rādītāja. MVU digitalizācija un progresīvu digitālo tehnoloģiju ieviešana uzņēmumos ir Latvijas atveseļošanas un noturības plāna prioritāte. Latvijas visaptverošā kiberdrošības stratēģija 2023.–2026. gadam turpina virzīt valsts vispārējo pieeju kiberdrošībai.

Digitālās desmitgades GSR (1)	Latvija				ES		Digitālās desmitgades mērķrādītājs 2030. gadam	
	2024. gada DESI (2023. gads)	2025. gada DESI (2024. gads)	Gada progress	Nacionālā trajektorija 2024. gadā (3)	2025. gada DESI	Gada progress	LV	ES
Ļoti augstas veiktspējas fiksētu tīklu (*VHCN*) pārklājums	68,0 %	68,1 %	0,2 %	74,0 %	82,5 %	4,9 %	100,0 %	100 %
Optiskās šķiedras kabeļu tīklu līdz telpām (*FTTP*) pārklājums	61,9 %	61,1 %	–1,2 %	74,0 %	69,2 %	8,4 %	100,0 %	—
Kopējais 5G pārklājums	53,1 %	71,1 %	33,9 %	55,5 %	94,3 %	5,9 %	70,0 %	100 %
Perifērijas mezgli (aplēse)	5	10	100,0 %	0	2257	90,5 %	51	10 000
MVU ar digitālo intensitāti vismaz pamatlīmenī (2)	—	59,2 %	6,4 %	—	72,9 %	2,8 %	90,0 %	90 %
Mākoņdatošana	29,0 %	—	—	—	—	—	75,0 %	75 %
Mākslīgais intelekts	4,5 %	8,8 %	94,9 %	13,0 %	13,5 %	67,2 %	75,0 %	75 %
Datu analītika	36,9 %	—	—	—	—	—	75,0 %	75 %
MI vai mākoņdatošana, vai datu analītika	48,2 %	—	—	—	—	—	—	75 %
Vienradži	0	0		—	286	4,4 %	2	500
Digitālās prasmes vismaz pamatlīmenī	45,3 %	—	—	—	—	—	70,0 %	80 %
IKT speciālisti	4,4 %	4,9 %	11,4 %	5,4 %	5,0 %	4,2 %	10,0 %	~10 %
Paziņota e-identifikācijas shēma		Jā						
Digitālie publiskie pakalpojumi iedzīvotājiem	88,2	93,5	6,0 %	88,0	82,3	3,6 %	100,0	100
Digitālie publiskie pakalpojumi uzņēmumiem	87,2	96,3	10,4 %	87,0	86,2	0,9 %	100,0	100
Piekļuve e-veselības pacienta kartēm	84,8	85,9	1,2 %	80,0	82,7	4,5 %	100,0	100

(1) Rādītāju un citu raksturlielumu aprakstu sk. metodiskajā piezīmē.
(2) 2025. gada DESI atspoguļo digitālās intensitātes indeksa 4. versiju, kas ir salīdzināma ar DESI 2023. gada DII vērtību (atsaucoties uz 2022. gadu), ko izmanto ikgadējā progresa aprēķināšanai. Tā nav salīdzināma ar nacionālo trajektoriju, kuras pamatā ir indeksa 3. versija.
(3) Nacionālās trajektorijas vērtība, ja tā ir iekļauta valsts ceļvedī un ja rādītājs ir mērīts 2025. gada DESI (2024. gads).

Saskaņā ar Eirobarometra speciālaptaujas "Digitālā desmitgade 2025. gadā" datiem 75 % Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka ikdienas publisko un privāto pakalpojumu digitalizācija atvieglo viņu dzīvi. Attiecībā uz publisko iestāžu rīcību 86 % respondentu uzskata, ka ir svarīgi apkarot un mazināt viltus

ziņu un dezinformācijas tiešsaistē problēmu, un attiecībā uz konkurētspēju 78 % respondentu uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt, ka Eiropas uzņēmumi var augt un kļūt par "Eiropas līderiem", kas spēj konkurēt pasaules mērogā.

Konkurētspējīga, suverēna un noturīga ES, kuras pamatā ir līderība tehnoloģijā

Latvijas digitālās infrastruktūras pārklājums joprojām ir zemāks par ES vidējo rādījumu, galvenokārt *VHCN*, *FTTP* un 5G, pat ņemot vērā straujo kopējā 5G pārklājuma pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Platjoslas pieslēgumu ieviešanas ziņā 1 Gb/s abonementu īpatsvars aug straujāk nekā ES, pat neraugoties uz lēnāku 100 Mb/s abonementu pieaugumu un 5G SIM izplatību. Valsts gūst panākumus perifērijas mezglu un kvantu tehnoloģiju ieviešanā, bet atpaliek mākoņdatošanas un MI jomā. Ir audzis kiberuzbrukumu skaits – 2024. gadā kopā reģistrētas 418 325 sūdzības. Neraugoties uz to, Latvija apliecina vispārēju sagatavotību, jo nevienam no uzbrukumiem nav bijusi ilgstoša ietekme.

ES iedzīvotāju un sabiedrības aizsardzība un spēcināšana

Latvijas iedzīvotāju digitālās prasmes ir vājākas nekā vidēji ES – tikai 45,34 % iedzīvotāju ir digitālās pamatprasmes, bet ES vidējais rādītājs ir 55,56 %. Neraugoties uz to, ka Latvijā sieviešu vidū digitālo prasmju īpatsvars ir ievērojami augstāks nekā vīriešu vidū, kā arī spēcīgām sadarbības prasmēm, Latvija saskaras ar problēmām, it īpaši lauku apvidos un gados vecāku iedzīvotāju vidū, un tās rādītājs attiecībā uz digitālajām prasmēm, kas saistītas ar izglītības iegūšanu, joprojām ir zem ES vidējā. Lai novērstu šo nepietiekamību, ir sāktas tādas iniciatīvas kā mācību kontu platforma "STARS". IKT nozarē Latvijā ir vērojams pozitīvs IKT speciālistu, it īpaši sieviešu, nodarbinātības pieaugums. Neraugoties uz to, valsts IKT apmācība uzņēmumiem atpaliek no ES vidējā rādītāja. Latvijai ir izcils sniegums gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem sniegto digitālo publisko pakalpojumu jomā – šajos aspektos tā pārsniedz ES izaugsmes rādītājus, it īpaši pārrobežu pakalpojumu jomā. Salīdzinot ar ES vidējo rādītāju, Latvijai ir augsts sniegums digitālo publisko pakalpojumu un e-veselības pacienta karšu piekļūstamības ziņā. Lai gan valsts stiprās puses ir acīmredzamas, Latvija varētu gūt labumu no turpmākiem centieniem novērst digitālo prasmju nepietiekamību, cenšoties panākt plašāku digitālo pratību dažādās demogrāfiskajās grupās.

Digitālās pārveides izmantošana viedai zaļināšanai

Latvija par prioritāti izvirza energoefektivitātes un materiālu efektivitātes veicināšanu digitālajā infrastruktūrā ar mērķi minimalizēt tās vidisko ietekmi, izveidojot datu centrus, kas darbosies tikai ar atjaunīgo resursu enerģiju. Turklāt tā koncentrējas uz viedu digitālo risinājumu ieviešanu, kas savukārt samazinās valsts oglekļa pēdu.

Valsts digitālās desmitgades stratēģiskais ceļvedis

2025. gada 11. februārī Latvija iesniedza pielāgotu digitālās desmitgades ceļveža redakciju. Pielāgotajā ceļvedī ir ietverti 43 jauni pasākumi, divi jauni mērķrādītāji un četras pārskatītas trajektorijas. Tajā ziņots par apspriešanos ar ieinteresētajām personām, bet trūkst informācijas par to, kā ņemtas vērā to piezīmes. Šie atjauninājumi ir skaidri saskaņoti ar jaunās Komisijas prioritātēm gigabitiskās savienotības un 5G jomā. Pārskatītajā ceļvedī ir ņemts vērā ievērojams skaits 2024. gadā izdoto ceļveža ieteikumu. Visi mērķrādītāji atbilst ES līmeņa mērķiem 2030. gadam, izņemot mērķrādītāju attiecībā uz digitālajām pamatprasmēm vismaz pamatlīmenī, kur Latvija plāno līdz 2030. gadam sasniegt 70 %, nevis 80 % līmeni. Pielāgotajā ceļvedī joprojām prioritāte ir piešķirta MI,

publisko pakalpojumu digitalizācijai un tehnoloģiju ieviešanai. Tajā ir iekļauti 90 pasākumi ar budžetu 2287,5 miljoni EUR, no kuriem 2004,8 miljoni EUR ir no publiskā budžeta (kas atbilst 4,99 % no valsts IKP). Tas joprojām aptver visus digitālās desmitgades mērķus, piemēram, antropocentrisku digitālo telpu, noturības un drošības palielināšanu, suverenitātes veicināšanu un digitālo tehnoloģiju zaļināšanu.

Finansējums un projekti digitālajā jomā

Latvija digitālajiem mērķiem ir iedalījusi 23 % no sava kopējā atveseļošanas un noturības plāna finansējuma (416 miljonus EUR)[1]. Turklāt kohēzijas politikas ietvaros Latvijas digitālās pārveides veicināšanai ir paredzēts 441 miljons EUR, kas ir 10 % no valsts kopējā kohēzijas politikas finansējuma[2].

Latvija ir Valodu tehnoloģiju alianses *EDIC* un *CitiVERSE* veidošanai satīkloto vietējo digitālo dvīņu *EDIC* dalībniece. Latvijas organizācijas ir netiešie un/vai asociētie partneri svarīgā projektā visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) mikroelektronikas un komunikācijas tehnoloģiju jomā (*IPCEI-ME/CT*) un *IPCEI* nākamās paaudzes mākoņdatošanas infrastruktūras un pakalpojumu jomā (*IPCEI-CIS*). Latvija ir arī iesaistītā valsts kopuzņēmumā *EuroHPC* un kopuzņēmumā "Mikroshēmas".

Latvija vēl nav prezentējusi nevienu pasākumu platformā *Best Practice Accelerator*[3].

Digitālās tiesības un principi

Atbalsta pētījumā redzams, ka Latvija izrādījusi visai ierobežotu aktivitāti **Eiropas Deklarācijas par digitālajām tiesībām un principiem** īstenošanā – sāktas pavisam 34 iniciatīvas un divas jaunas iniciatīvas 2024. gadā. Latvija ļoti aktīvi darbojas mijiedarbības ar algoritmiem un mākslīgā intelekta sistēmām jomā. Mazāka aktivitāte konstatēta attiecībā uz cilvēku izvirzīšanu digitālās pārveides centrā, savienotību un ilgtspēju. Šķiet, ka vislielākā ietekme vietējā līmenī ir pasākumiem saistībā ar cilvēku izvirzīšanu digitālās pārveides centrā, pretstatā tiem, kas attiecas uz izvēles brīvību.

Ieteikumi

- **Digitālās prasmes:** stiprināt un turpināt īstenot pasākumus digitālo prasmju uzlabošanai visās vecuma grupās, īpašu uzmanību pievēršot cilvēkiem, kuri dzīvo lauku apvidos, un mazāk izglītotiem cilvēkiem.
- **Savienotība:** turpināt pašreizējos centienus un izveidot jaunus pasākumus *VHCN*, *FTTP* un 5G pārklājuma atbalstam.
- **MVU**: atbalstīt un papildināt darbības, kuru mērķis ir uzlabot digitalizāciju un progresīvo tehnoloģiju ieviešanu, ar īpašu uzsvaru uz progresīvu tehnoloģiju ieviešanu, un īpašu uzmanību pievērst MVU.
- **Kiberdrošība**: turpināt centienus kiberdrošības jomā, lai novērstu mainīgos un augošos apdraudējumus. Nodrošināt kiberdrošības izglītības ieviešanu un tālāku īstenošanu, it īpaši pirmsdiploma līmenī.

[1] Finanšu piešķīrumu daļa, kas veicina digitalizācijas mērķu sasniegšanu, ir aprēķināta, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānisma regulas VII pielikumu. Dati pēdējoreiz atjaunināti 2025. gada 16. maijā.

[2] Šī summa ietver visas investīcijas, kas ir īpaši paredzētas digitālajai pārveidei vai to būtiski veicina kohēzijas politikas plānošanas 2021.–2027. gada periodā. Finansējuma avots ir Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Sociālais fonds Plus un Taisnīgas pārkārtošanās fonds.

[3] *Best Practice Accelerator* (*BPA*) ir platforma, kas ļauj dalībvalstīm dalīties sekmīgos pasākumos un problēmās, ar kurām tās saskārušās centienos sasniegt savus digitālās desmitgades mērķrādītājus un mērķus. Paraugprakses piemēru apraksti tiek darīti pieejami visām dalībvalstīm *BPA* repozitorijā, un šie piemēri tiek prezentēti regulāros darbsemināros, kas pašlaik ir vērsti uz trim tematiskajām kopām: digitālās prasmes, zaļās IT un digitālo tehnoloģiju ieviešana.

- **E-veselība:** nodrošināt, ka visi datu veidi tiek darīti pieejami laikus. Piedāvāt iedzīvotājiem mobilo lietotni piekļūšanai savai e-veselības pacienta kartei. Pieslēgt tiešsaistes piekļuves pakalpojumam vairāk privāto rehabilitācijas centru.